

استقامت در قرآن

دسته بندی موضوعی آیات مربوط به استقامت
(ایستادگی و استوار بودن)

تهیه کننده: حجت الاسلام علی رجبی

❖ معنای واژه استقامت

❖ دسته بندی آیات مربوط به استقامت

۱. آثار و برکات پایداری مومنان در دنیا و آخرت

۲. استقامت رسولان الهی در تبلیغ دین

۳. پاداش پایداری در راه حق

۴. لزوم پایبندی بر پیمان ها

❖ حدیث ارزش های چهارگانه

معنای واژه استقامت

استقامت (ق و م):

طریقی که راست و بر خط مستوی باشد و راه راست و حق را به آن تشبیه می کنند «اهدنا الصراط المستقیم» فاتحه ۶

استقامت انسان آن است که ملازم طریق حق باشد [مفردات راغب اصفهانی، قاموس قرآن ج ۶ ص ۴۹]

استقاموا (فصلت ۳۰): فعل ماضی باب استفعال از ماده «قوم» به معنای «برخواستن، دوام داشتن، منحرف نشدن» است چون این باب در ادبیات دو معنا (خواستن و تحول) دارد پس فعل **استقاموا** در آیه دو گونه معنا می شود:

۱. اراده کردند و خواستند استوار و پایدار بمانند و از راه راست منحرف نشوند

۲. [با تصمیم و اراده] استوار و پایدار گردیدند و ملازم و همراه مسیر حق شدند

معنای آیه در حدیث

امام رضا علیه السلام می فرماید: به خدا سوگند، استقامت همین ولایتی است که شما شیعیان دارید مجمع البیان ذیل آیه فصلت ۳۰

آگاهی: استقامت در زبان فارسی در معانی ذیل ترجمه شده است:

ایستادگی، پایداری و ثبات در برابر مشکلات و سختی ها، پایداری، استواری، پافشاری کردن

دسته بندی آیات مربوط به استقامت

۱. آثار و برکات پایداری مومنان در دنیا و آخرت

۱-۱ نزول فرشتگان (فصلت ۳۰ تا ۳۲)

۱-۲ آرامش معنوی، روحی و روانی (احقاف ۱۳ و ۱۴)

۱-۱ نزول فرشتگان (فصلت ۳۰ تا ۳۲)

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ

بی تردید کسانی که گفتند: پروردگار ما خداست؛ سپس استقامت ورزیدند، فرشتگان بر آنان نازل می شوند [و می گویند]:

أَلَّا تَخَافُوا

مترسید

وَلَا تَحْزَنُوا

و اندوهگین نباشید

وَأَبشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾ و شما را به بهشتی که وعده می دادند، بشارت باد

نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ما در زندگی دنیا و آخرت، یاران و دوستان شما هستیم،

وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنْفُسُكُمْ آنچه دلتان بخواهد، در بهشت برای شما فراهم است،

وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ ﴿٣١﴾ و در آن هر چه را بخواهید، برای شما موجود است

نُزُلًا مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ ﴿٣٢﴾ رزق آماده ای از سوی آمرزنده مهربان است (۳۲)

۱-۲ آرامش معنوی، روحی و روانی (احقاف ۱۳ و ۱۴)

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا

بی تردید کسانی که گفتند: پروردگار ما الله است، سپس استقامت ورزیدند،

نه بیمی بر آنان است و نه اندوهگین می شوند

فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

و نه اندوهگین می شوند

وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾

آنان اهل بهشتند در بهشت ابد مخلد خواهند بود

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا

به پاداش اعمال نیک همیشه

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

دسته بندی آیات مربوط به استقامت

۲. استقامت رسولان الهی در تبلیغ دین

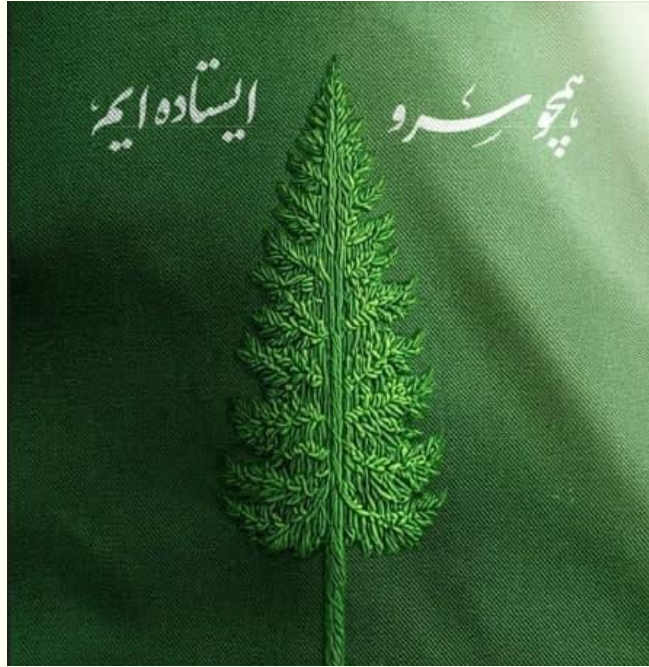
۱-۲ موسی و هارون علیهما السلام (یونس ۸۹)

۲-۲ پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله (هود ۱۱۲ و شوری ۱۵)

الف. چهار دستور مهم در مورد پایداری (هود ۱۱۲)

ب. پایداری در برابر مخالفان (شوری ۱۵)

۱-۲ موسی و هارون علیهما السلام (یونس ۸۹)

[خدا] فرمود: دعای شما دو نفر پذیرفته شد؛

قَالَ قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا

بنابراین [در ابلاغ پیام خدا] پابرجا و استوار باشید

فَاسْتَقِيمَا

و از روش کسانی که جاهل و نادانند، پیروی نکنید

وَلَا تَتَّبِعَانَّ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

۲-۲ پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله

الف. چهار دستور مهم در مورد پایداری (هود ۱۱۲)

فَاسْتَقِمْ پس ایستادگی کن

كَمَا أُمِرْتُ همان گونه که فرمان یافته ای

وَمَنْ تَابَ مَعَكَ و نیز آنان که همراهت به سوی خدا روی آورده اند [ایستادگی کنند]

وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿۱۱۲﴾ و سرکشی مکنید که او به آنچه انجام می دهید، بیناست

ب. پایداری در برابر مخالفان (شوری ۱۵)

فَلِذَلِكَ فَادُعُ ۝ پس آنان را [به سوی همان آیینی که به تو وحی شده] دعوت کن،

وَاسْتَقِمْ ۝ کَمَا أُمِرْتَ ۝ و همان گونه که مأموری [بر این دعوت] استقامت کن،

وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ ۝ و از هواهای نفسانی آنان پیروی مکن

وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ ۝ و بگو: به هر کتابی که خدا نازل کرده، ایمان آوردم،

وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ ۝ و مأمورم که در میان شما به عدالت رفتار کنم؛

اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ۝ خدا پروردگار ما و شماست؛

لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالِكُمْ ۝ اعمال ما برای خود ما و اعمال شما برای خود شماست؛

لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ ۝ دیگر میان ما و شما [پس از روشن شدن حقایق] هیچ حجت و برهانی نیست؛

اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ۝ خدا ما و شما را [در عرصه قیامت] جمع می کند، و بازگشت [همه] به سوی اوست

۳. پاداش پایداری در راه حق (جن ۱۶ و ۱۷)

و اگر [انس و جن] بر طریقه حق پایداری کنند

وَأَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ

حتماً آنان را از آب فراوانی سیراب خواهیم کرد

لَأَسْقِيَنَّهُمْ مَاءً غَدَقًا ﴿١٦﴾

تا در این باره آنان را بیازماییم

لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ

و هر کس از یاد پروردگار خود دل بگرداند

وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ

وی را در قید عذابی [روز] افزون درآورد

يَسْلُكُهُ عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾

۴. لزوم پایبندی بر پیمان ها (توبه ۷)

کَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ

چگونه مشرکان را نزد خدا و پیامبرش پیمانی تواند بود

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

مگر کسانی که با آنان در کنار مسجد الحرام پیمان بسته اید،

فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ

پس تا زمانی که [به پیمانشان] با شما پایداری کنند،

فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ

شما هم به پیمانتان با آنان پایداری کنید؛

زیرا خدا پرهیزکاران را دوست دارد

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾

ارزش های چهارگانه

امیرالمومنین علی علیه السلام:

الْفَضَائِلُ أَرْبَعَةٌ
ارزشها چهار چیزند

نخست آن حکمت است که پایداری آن در اندیشیدن است

أُولَاهَا الْحِكْمَةُ وَ قِيَامُهَا فِي الْفِكْرِ

دوم آن پاکدامنی که ایستایی آن در شهوت است

وَ الثَّانِيهَا الْعِفَّةُ وَ قِيَامُهَا فِي الشَّهْوَةِ

سوم آن نیرومندی است که بر پا بودنش در [پرهیز] خشم است

وَ الثَّلَاثُهَا الْقُوَّةُ وَ قِيَامُهَا فِي الْغَضَبِ

و چهارم آن دادگری که پایداری آن در میانه روی است

وَ الرَّابِعُهَا الْعَدْلُ وَ قِيَامُهُ فِي الْإِعْتِدَالِ.